

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

Реєстраційний номер: 0119U001262

Роки виконання: 2019 – 2021 рр.

Назва пріоритетного напрямку: Проблеми розвитку особистості, суспільства, демографія та соціально-економічна політика.

Керівник наукового дослідження: Доротюк В. І., кандидат псих. наук, завідувачка відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України.

НАУКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ»

В. І. Доротюк, кандидат псих. наук

- *з'ясовано* стан розробленості проблеми психолого-педагогічної взаємодії в процесі реалізації компетентісно орієнтованого навчання в закладах загальної середньої освіти; сутність шкільного виховного процесу в умовах компетентісно орієнтованого навчання та вплив особистості вчителя на формування предметних знань в учнів; структуру виховних технологій та структуру особистості вчителя в компетентісно орієнтованій освіті;
- *визначено* індивідуальні (професійний саморозвиток) і групові (мережеві педагогічні спільноти) форми самоосвітньої підготовки педагога; психолого-педагогічні чинники реалізації компетентісно орієнтованого навчання в закладах загальної середньої освіти, зокрема здатність педагогів до мотивації учнів з використанням наукових мотиваційних теорій; системна дослідницька та кореляційна робота педагогів: вивчення мотивів, поділ класу на групи, використання адекватних методів впливу на учнів у процесі формування і контролю за формуванням ключових компетентностей;
- *схарактеризовано* феномен креативності вчителя в контексті реалізації компетентісного підходу, окреслено психолого-педагогічний аспект креативності вчителя; особливості уроку в компетентісній парадигмі;
- *виокремлено* організаційно-педагогічні умови роботи педагогів з обдарованими дітьми та методи діагностики індивідуальних якостей учнів різного інтелектуального рівня в процесі формування ключових компетентностей;
- *досліджено* правила і процедури оцінювання педагогічної діяльності педагогічних працівників закладу освіти як складника внутрішньої системи забезпечення якості освіти в закладах освіти;
- *розроблено* комплексну систему «науково-методичного забезпечення формування компетентностей конкурентоздатної особистості в умовах інноваційної діяльності»; рекомендації з формування вмінь учителя здійснювати оптимальне планування навчальної діяльності задля формування ключових компетентностей

учнів; структуру науково-методичного забезпечення підготовки вчителя для реалізації компетентнісно орієнтованого навчання; вправи («Крок до успіху», «Поле вражень») для професійного саморозвитку педагога; структуру методики підготовки вчителів до реалізації компетентнісно орієнтованого навчання в умовах середнього навчального закладу, складниками якого є методи формування загального інтелекту, методи диференціації особистісних особливостей учнів, їх синтезу і типізації для знаходження ефективних підходів до ведення навчання і виховання в класах; метод прогнозування, для допомоги учням у побудові професійної траєкторії і особистісного самовизначення;

виявлено труднощі і проблеми, з якими стикаються вчителі під час дистанційного навчання, а саме: формування ключових компетентностей, проведення уроків із синхронним застосуванням різних засобів зв'язку (52,6%), організація самостійної діяльності учнів (34,2), організація режиму оптимальної роботи (28,9%), перевірка рівня здобутих учнями знань (28,9%), оцінювання та контроль (28,9%), робота з учнями (ученицями) з особливими потребами (13,2%).

ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В УМОВАХ КОМПЕТЕНТНІСНО ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ

В. І. Доротюк, кандидат псих. наук

Після затвердження Стандарту середньої освіти в Україні стає зрозумілим той факт, що без психологічного супроводу освіта не забезпечить його виконання. У психології домінувальну позицію займає учень, його особистість. Особистість формується під впливом розвивального середовища на основі індивідуальності дитини. Керує цим процесом учитель, то яким повинен бути вчитель, чого від нього очікують учні? Яким має бути шкільне життя?

Результати опитування учнів шкіл, гімназій та ліцеїв дають підстави стверджувати про очікування дітей: їм подобається цікаве, веселе, галасне, добре, дружнє, справедливе, культурне шкільне життя. На жаль, реальний освітній процес істотно відрізняється й не відповідає очікуванням. Практика переконує, що в школі панує таке ж навчання, що і десять, і двадцять років тому, таке ж навантаження, почасти домінує той самий нудний та нецікавий діалог під час уроку, відірваність від реального життя. Цікавого, веселого, культурного вчителя до того ж доброго та справедливого, мабуть, важко знайти. Які ж умови необхідно створити для виявлення індивідуальності, врахування її та підготовки учня до активного прояву індивідуальності в реальних та корисних справах?

Школа має відповідати потребам суспільства. Метою діяльності педагогічних колективів має стати виховання різнобічно розвинутої людини з чіткою виразною індивідуальністю, здатної успішно адаптуватись у суспільному житті. У такій школі проявляються здібності дитини, її схильності, інтереси та захоплення. Велику роль для дитини відіграє середовище та власний досвід. Це необхідно знати та враховувати педагогам для бачення індивідуальних проявів дитини і розуміння історії їх (проявів) виникнення. Отже, вчитель, спостерігаючи за реакціями учнів,